SVOBODA — СВОБОДА
UKRAINIAN DAILY — УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятайте про Україну!

VOL. XCV. No. 193. JERSEY CITY and NEW YORK. SATURDAY, OCTOBER 8, 1988 CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 8-го ЖОВТНЯ 1988 Ч. 193. РІК XCV.

„НЮ ЙОРК ТАЙМС" ІНФОРМУЄ ПРО ВАШІНҐТОНСЬКІ СВЯТКУВАННЯ

Ню Йорк. — Популярний щоденник „Ню Йорк Таймс" інформує у числі з 7-го жовтня ц.р., про ювілейні триденні святкування 1000-ліття Християнства в Україні.

В кінці цього тижня у столиці З'єднаних Стейтів Америки американці українського походження відзначатимуть цю епохальну подію в історії їхніх Церков, концертами, виставкою ікон в Конституєн Голл, походом під совєтську амбасаду і соборними релігійними відправами з участю ієрархів Української Православної і Католицької Церков та Євангелицько-Бабтистського Об'єднання, — пише згаданий щоденник.

В наступний четвер, 13-го жовтня, президент Роналд Реґен прийме на спеціяльній авдієнції більшу делеґацію представників Українських Церков, щоб підкреслити політику його Адміністрації в напрямі збільшення свободи в Україні, — пише в короткій, але прихильній й об'єктивній інформації „Ню Йорк Таймс".

У Вашінґтоні відбувся XV Конґрес Українців в Америці

Вашінґтон. — Тут відбувся в днях 16-18-го вересня ц.р. XV Конґрес Українців в Америці, який пройшов в дусі надії на поєднання всіх громадських сил і сподівання, що остаточно буде знайдена для нього позитивна розв'язка.

Як інформує газета „Америка" у числі з 4-го жовтня, у конгресі взяло участь 320 умандатованих делегатів з різних стейтів і місцевостей ЗСА, 150 гостей, між ними новоприбулі з України Оксана Мешко, Стефанія Січко, Петро Рубан і вірменин Парурір Айрікіян, яких учасники конгресу сердечно вітали.

В рамках конгресу відбувся симпозіюм на тему „1000-ліття Християнства в Україні".

На протязі трьох днів Конгрес намагався розглянути, дати оцінку та зайняти становище до різних проблем, в тому до розходження у громаді та знеславлювання українських провідних інституцій й діячів. Тому делегати закликали до поєднання усіх громадських сил. Конгресом проводила Президія на чолі з д-ром Аскольдом Лозинським. Конгрес вітали сенатор Ден Ріґен з Мишиґену, конгресмени Бенджамин Ґілман з нюйорського стейту, Луїз Слоттер, Ден Ріттер з Пенсильванії і Вілям Брумфілд з Мишиґену, який відчитав привіт від віцепрезидента Джорджа Буша, теперішнього кандидата на Президента ЗСА від Республіканської партії.

Конгрес переобрав на президента Ігната Білинського і керівні органи в такому складі: мгр Юрій Нестерчук, екзекутивний віцепрезидент, ред. Володимир Мазур, перший віцепрезидент і голова Крайової Ради, Йосип Лисогір, д-р Аскольд Лозинський, Даша Процик, д-р Мирослав Харкевич, д-р Олександер Біляк, д-р Михайло Снігуревич, інж. Богдан Федорак, віцепрезиденти; ред. Ігор Дляб̆ога, секретар, проф. Іван Телюк, касир; члени Президії: Марія Дупляк, Олекса Калинник, (фінансовий референт буде кооптований); члени Екзекутиви: Володимир Анастас, мгр Іван Базарко, Орест Барановський, мгр Ярослав Бих, мгр Євген Гановський, Стефанія Букшована, д-р Мирослав Бих, ред. Ярослав Гайвас, Мирон Василик, мгр Євген Гановський, проф. Іван Головінський, д-р Петро Гой, Михайло Ковальчин, мгр Іван Кобаса, Роксоляна Стойко-Лозинська, мгр Василь Ліщинецький, Ліда Микитин, Юрій Микитин, Петро Матіяшек, Олег Миськів, мгр Ярослав Савка, д-р Іван Скальчук, Роксоляна Букшована-Поттер, Степан Скробач, Ігор Смолій, проф. д-р Микола Чировський, Лев Футала, проф. Євген Федоренко, Юрій Юрків, (представники чотирьох відділів, які зібрали найвищі суми Національного Фонду); до Контрольної комісії увійшли: Мирослав Петрів, голова, Анна Вох, заступник голови, Лев Боднар, Дмитро Богай, Анатолій Гноєвий, Марійн Кормило, Микола Кузик, д-р Юрій Кульчицький, Мирон Лущак, Василь Шарван, Теодор Царик; до Товариського суду увійшли: мгр Ярослав Рак, голова, д-р Ярослав Бернадин, Кен Ванько, Тарас Гаврик, інж. Степан Ґоляш, Андрій Дякун, інж. Богдан Мороз, Роман Козіцький, Володимир Костик, члени.

Д-р Ю. Осінчук концертуватиме в Ґантер коледжі

Ню Йорк. — В середу, 19-го жовтня ц.р., відбудеться в Ґантер Коледжі в Ню Йорку святочний концерт з приводу інсталяції нового президента коледжу д-ра Пола ЛеКлерка. В концерті виступить симфонічна оркестра коледжу під диригентурою Клеймона Вестермана, а солісткою буде відома українська піяністка д-р Юліяна Осінчук. Вона відограє фортепіяновий концерт Сен-Санса ч. 2.

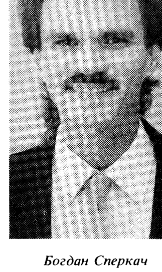

Д-р Ю. Осінчук.

Концерт відбудеться у великій залі Ґантер коледжу, 69-та вул., поміж Лексінґтон і Парк авеню. Початок о год. 8-ій вечора.

Піяніст Б. Сперкач виступить в Чикаґо

Чикаґо. — Гостинний виступ піяніста-віртуоза Богдана Сперкача з Маямі, Фла., спонсорований пластовим плем'ям „Перші Стежі" відбудеться тут в Інституті Модерного Мистецтва, 2318 Вест Чикаґо авеню в п'ятницю, 21-го жовтня ц.р., о год. 8-ій вечора.

Богдан Сперкач

Б. Сперкач, уродженець Філядельфії, ще за дитячих літ переїхав на стале перебування до Маямі. Там він закінчив музичну школу при Маямському університеті з найвищим відзначенням. Дальше продовжував студії в Бостонському університеті, виконуючи рівно часно працю асистента.

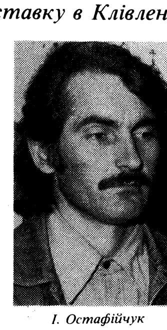
Вже від 10 року життя Богдан виступає самостійно, отримуючи найвищі нагороди. Вистачить згадати його виступ на концерті у Філядельфії в честь Миколи Горбаля, де він зачарував присутніх інтерпретацією та глибоким відчуттям творів Моцарта. На його гостинному виступі цього року на кооперативній конференції на Союзівці слухачі нагородили Богдана повстанням з місць.

І. Остафійчук матиме виставку в Клівленді

Клівленд (Н. Дейчаківська). — На запрошення 12-го Відділу Союзу Українок Америки мистець Іван Остафійчук, що недавно переселився зі Львова до Торонто, погодився показати свої праці на виставці тут, що відбудеться в днях 28-го, 29-го, 30-го жовтня ц.р.

Виставка охоплюватиме графічні і малярські твори різних технік. Мистець користується техніками: офорту, лінориту, мідериту, кольорових тушів, темпери, акварелі, монотипії, олії на склі та декількома іншими.

Майже всі твори мистця закорінені своїм змістом в українській традиції. Іван Остафійчук родився і виріс на Гуцульщині. У 1966 році закінчив львівський Інститут прикладного і декоративного мистецтва і живе там аж до свого виїзду. Ще із студентських років брав участь у загальних мистецьких виставках Львова, а потім Києва, Москви та інших міст. Деякі його графічні праці виставлялися у Франції, Бельгії, Німеччині, Італії та інших країнах. У Львові були влаштовані дві його індивідуальні виставки. Мистецтвознавці в Україні відгукувались прихильно (хоч не всі!) про його творчість, про унікальні його ілюстрації до творів Стефаника, Франка, Л. Українки, Симоненка, Черемшини. Однак совєтська цензура змінила його плян ілюстрування збірки „Сад нетанучих скульптур (1987) Ліна Костенко. Із 30 кольорових ілюстрацій, видавництво „Радянський Письменник" вмістило всього кілька і то лише чорно-білі.

І. Остафійчук

(Закінчення на стор. 3)

В Греції почався суд над совєтським шпигуном

Атени. — Тут почався судовий процес над грецьким підприємцем, якого обвинувачують у продажі Совєтському Союзові інформації про деталі американської зенітної ракети „Стінгер". Перед судом став 40-річний Міхаліс Меґальоконому, який заявив: „Мене обвинувачують у тому, що я став ворогом своєї країни, своєї родини і всього найдорожчого для мене. Я відкидаю всі обвинувачення".

М. Меґальоконому, за професією інженер-електрик, працював заступником директора грецької компанії Стандард електрик Еллас (СЕЕ) — дочерного підприємства американської корпорації АТТ. Він став перед кримінальним судом у складі трьох осіб.

СЕЕ була однією з компаній, що знаходилася у країнах НАТО і виготовляла деталі для портативних ракет „Стінгер". Двоє інших працівників компанії — комерційний директор Константінос Лубусакіс і секретарка Артеміс Цорозіо притягнуті до судової відповідальности за недбальство, що привело до розголошення державної таємниці. Їх справа розглядається в тому ж суді. Процес триватиме кілька днів.

У перший день суду зізнавав головний свідок обвинувачення — колишній голова грецької контррозвідки бриґадир Йоанніс Алексакіс, який заявив, що на початку 1984 року підсудний передав совєтському агентові 3,000 мікрофішів, на яких містилася технічна інформація, що стосувалася „Стінгера". У липні того ж року Меґальоконому їздив з фальшивим пашпортом у Совєтський Союз, де відбув протягом десяти днів шпигунську підготову.

„Мікрофіші, які він дав, були не такі вже й важливі, — сказав Алексакіс. — Він не наніс шкоди нашій національній безпеці. Але все одно він продавав совєтам секретні дані".

Грецький бриґадир зізнав, що підсудний був завербований совєтською контррозвідкою (ҐРУ) у 1975 році і почав передавати СССР інформації в 1977 році. Меґальоконому був заарештований у вересні 1985 року. Грецьку контррозвідку навів на нього заступник резидента ҐРУ в Атенах Сергей Бохан, який перейшов на Захід у травні 1985 року.

Адвокати Меґальоконому намагаються кинути тінь на дані, що їх повідомив Бохан, вказуючи, що двоє інших греків, на яких він вивів місцеву контррозвідку, були згодом виправдані судом. Мова йде про грецького морського старшину і промисловця, яких обвинувачували у шпигунстві на користь СССР. Суд виправдав їх у 1986 році: грецька контррозвідка так і не змогла зібрати компромітуючих доказів.

Викриття, зроблені Бохамом, поставили під сумнів здатність Греції зберегти секрети НАТО і привели до того, що Вашінгтон затримав продаж цій країні 40 винищувачів Ф-16. Конфлікт був вирішений після того, як соціялістичний уряд Греції обіцяв З'єднаним Стейтам вжити надійних заходів щодо охорони технічних секретів.

У СВІТІ

СОВЄТСЬКЕ ПРЕСОВЕ агентство ТАСС повідомило про вибух в копальні вугілля у грузинському місті Ткібулі. У висліді вибуху загинули чотири робітники, а кільканадцять були поранені. Загально думають, що вибух наступив у висліді згущеного газу, який стикнувся з електричною іскрою. Урядова комісія розпочала слідство цього трагічного випадку.

ЛІДЕР ЛЕЙБОРИСТСЬКОЇ партії у Великобританії свідомий того, що відновлення престижу партії може прийти шляхом розриву лейбаристів із скрайньо-лівими елементами і комуністами, які від деякого часу інфільтрували були ключеві позиції в партії. На з'їзді у Блекпулі керівник лейбористів Ніл Кіннок здобув дві перемоги над комуністами і скрайньо-лівими елементами. Спочатку скрайньо-ліві намагалися обрати лідером Лейбористської партії свого кандидата, ігноруючи кандидатуру Кіннока, але стрінувшись з великим спротивом відступили. Потім вони змінивши тактику, просували до програми партії свої гасла під якими має проходити передвиборча кампанія, але й тут програли. Відхід Кіннока від скрайньо-лівого крила партій і марксизму не випадковий. В 1987 р. його партія була третій раз не тільки переможена, але скопромітована, а британські виборці, після приходу до влади консерватиста Марґарет Тачер і її успішної політики, не голосують за лейбористів.

ЦЕНТРАЛЬНА ВИБОРЧА комісія в Ізраїлі прийняла рішення не допустивши до парляментарних виборів, які, як відомо, відбудуться 1-го листопада ц.р., скрайньо-правої релігійної групи „Каг", яку очолює рабін Меїр Кагане, відомий екстреміст, ненависник арабів, колишній активіст Жидівської оборонної ліґи в ЗСА. Представники Лікуд і Лейбористської партії у виборчій комісії голосували за недопущенням Кагане у виборах. Голосування випало 28 голосів проти і тільки п'ять за. Кагане зареагував дуже злісно і погрожував консеквенціями лідерам політичних партій. Уряд прем'єр-міністра Іцака Шаміра відкинув також прохання Кагане про те, щоб, він перенісся жити на окуповані арабські землі і там очолив рух ізраїльських поселенців, який веде оборонну війну проти арабів.

КОЛИШНІЙ ІРАНСЬКИЙ президент Абольгасан Бані-Садр, який очолював пореволюційний Іран після усунення шаха Пагleві в 1979 році і втік з батьківщини два роки тому, коли його життя було загрожене революціонерами аятолли Хомейні, заявив кореспондентам в Парижі, що у висліді секретних переговорів, які велися між представниками іранського режиму і Адміністрацією президента Роналда Реґена, було звільнено закладника Мітгілішвара Сінга, резидента Америки індійського походження, який був звільнений ливанськими мусулманами-шаїтами тільки за посередництвом Ірану. Бані-Садр підкреслив, що переговори ведуть з американської сторони не тільки відпоручники віцепрезидента Джорджа Буша, але також Майкла Дукакіса. На запитання кореспондентів чи звільнять додаткових закладників-американців, він відповів, що не можна такої можливости виключати, бо теперішні керівники Ірану хочуть, щоб ЗСА звільнили заморожені іранські активи в американських банках. Досі Іран отримав тільки частину величезної суми, здепонованої колишнім шахом.

У МАДЯРСЬКІЙ СТОЛИЦІ Будапешті розпочались наради представників членських країн Варшавського Пакту. Тамошнє пресове агентство МТІ повідомило, що головну ролю під час нарад відіграватиме головнокомандуючий збройними силами цього Пакту совєтський маршал Віктор Куліков, якого учасники обрали головою наради.

ЧІЛІЙСЬКИЙ ДИКТАТОР ПІНОЧЕТ ПРИЙНЯВ ВОЛЮ НАРОДУ

Сандієґо, Чіле. — Ген. Авґусто Піночет, президент країни, яка від довшого часу переживає політичну кризу у зв'язку з міжусобицями між політичними партіями і військовою хунтою, прийняв волю народу, тобто вислід плебісциту, визнав перемогу опозиції, яка здобула більшість голосів в середу, 5-го жовтня, заявляючи у п'ятьхвилинній промові, що він, а заразом військова хунта, підтримуватиме зміну конституції і розписання парляментальних виборів, які відбуватимуться на базі демократичної реформи і під наглядом міжнародних спостерігачів.

Ця історична заява ген. А. Піночета, сказана ним після 15-ох років тоталітарної влади хунти, викликала не тільки загальне задоволення серед чілійського народу, але також злагіднила цілу скомпліковану і напружену політичну ситуацію в Чіле. Деякі опозиційні лідери вже тепер визнали потребу реконсиліяції з урядовою партією і закликали до припинення драстичної конфронтації та шукання стабільности в керівництві державою, не зважаючи на дуже гостру кампанію, ведену усіма сторонами перед плебісцитом.

Перед проголошенням вислідів плебісциту опозиційні партії влаштували масові демонстрації в Сантіяґо і багатьох інших містах, бо вони не вірили, що ген. А. Піночет прийме вислід плебісциту. Коли стало відомо, що він погодився з волею народу, демонстрації перетворилися на загальне всенародне гуляння.

Згідно з вислідами, які подали до відома спеціяльна плебісцитова комісія, проти продовження президентури Піночета ще на додаткових вісім років, голосувало 54,7 відсотків населення, за продовження 43 відсотки. Понад сім мільйонів чілійців брали участь у плебісциті.

Представник опозиції Патріціо Аливін заявив, що опозиційні лідери плянують їхні вимоги опублікувати спільну заяву в цій справі, з наголосом на потребу полагодження конфлікту і підкреслення перемоги демократичних принципів.

Змін в американо-совєтських відносинах не передбачається

Вашінгтон. — Американська преса відзначає, що пересунення деяких працівників у керівництві Кремля скріпило позиції Михаїла Горбачова і це не повинно привести до якихось змін в американо-совєтських відносинах.

В питаннях контролі над озброєнням, на думку директора американського управління контролі над озброєнням генерал-майора Вілліяма Бирнса, совєти виявили прогрес. Такої ж думки дотримується радник Державного департаменту Макс Кемпелман, котрий звертає увагу американців на те, що „закордонну політику визначає сам Горбачов, виходячи з того, що на його думку, вигідно для СССР".

Представник совєтського міністерства закордонних справ Геннадій Герасімов заявив, що зміни в Кремлі сприятимуть поліпшенню американо-совєтських відносин.

В АМЕРИЦІ

НОВІ ІМІГРАНТИ ТА ПРИРОДНИЙ зріст населення є тими чинниками, що збільшили число населення ЗСА до понад 245 мільйонів. Таке звідомлення подало Бюро перепису населення. На 1-го січня ц.р. населення ЗСА виносило 245,110,000, а минулого року було 242,825,000.

НЕ ЗВАЖАЮЧИ НА ТЕ, ЩО ПРОДОВЖ останніх десятиліть була тенденція до з'єднання шкільних округ, нові досліди виказують, що учні з менших округ вив'язуються краще зі своїх завдань. Досліди були проведені двома науковими дослідниками з ділянки освіти, проф. Гербертом Волберґом з Іллінойського університету в Чикаґо і Вілліяма Фавлера, старшого дослідника Департаменту освіти і були опубліковані минулого тижня чиказьким Гартленд інститутом, для якого й був переведений цей дослід.

З ДІТРОЙТУ ПОДАЛИ ДУЖЕ радісну новину для цілої американської економіки, що у вересні продано велике число автомобілів з 1988 року домашнього виробу. В загальному цього року американці закупили, 15.6 міл. автомобілів, а це в результаті дало третій найкращих рік продажу американських авт. Приписують це різним причинам, як упадкові доляра, а з тим і зменшення імпортованих авт, але в першу чергу приписують це великому поліпшенню американської якости авт під кожним оглядом, починаючи від зовнішнього вигляду на зужиттi бензини кінчаючи.

РЕЧНИКИ ФІРМИ ІСТМАН Кодак заявили, що в короткому часі випустить на ринок нову фільмову плівку багато кращої якости, більшої чіткости і гострішого кольору. Аналітики фотографічної індустрії навипередки почали розхвалити якість нової плівки і передбачають, що вона матиме великий попит серед ентузіястів фотографії. Один з аналітиків фірми Дін Віттер Ренолдс, Юджін Ґлейзер, сказав: „Мене не здивувало б, якщоб це був найкращий фільм і саме такий, за яким вже кілька років пошукують фотографи-ентузіясти". Він також заявив, що новий виріб повинен принести для фірми Кодак біля 30 міл. дол. прибутку, що збільшить вартість вкладів на 10 центів.

РЕЧНИК БІЛОГО ДОМУ Марлин Фіцвотер заявив, що Уряд плянує звернутися до Конґресу за дозволом про звільнення 16.5-мільйонової вартости накопиченої зброї, первісно призначеної для повстанців у Нікараґуа. Але існує заборона достави зброї від 29-го лютого ц.р., хоч мова про зброю закуплену для цієї мети ще перед цією забороною. Замороження достави було подиктоване спробою мирних переговорів між повстанцями і сандиністським урядом.

У ВАШІНҐТОНІ В СЕРЕДУ, 25-го жовтня ц.р., президент Роналд Реґен офіційно відкрив наріжний камінь нового музею присвяченого вивненню і пам'яті голокосту. Престижеве місце в центрі столиці під будівлю музею подарував Уряд ЗСА. Це місце, з якого можна бачити пам'ятники Вашінґтона і Джефферсона з видом на Білий Дім. У своїй промові з нагоди відкриття Президент гостро скритикував протиживідську настанову ООН і СССР, натомість заступник голови жидівської ліґи проти знеславлення Бнай-Брит Ейбрагам Фоксман недвозначно сказав: „Коли б в 1939 році Президент, Конґрес християнська громада і засоби масової інформації були більш чулі до подій в Німеччині, то може б тоді ми не потребували цього церемонiялу".

Великий задум малої громади

Джерзі Ситі, Н.Дж. (О. Кузьмович). — Здається, що тепер ми всі всецілo в полоні дуже різних, але дуже чисельних відзначувань 1000-річчя Християнства в Україні та тільки ця річниця є темою розмов, задумів і їх переведення в життя.

Р. Гайда

Більшість українських громад у вільному світі йде стандартними шляхами: маніфестацій, концертів і бенкетів. Але є громади, де ініціятори завдають собі багато труду, щоб перевести цей великий ювілей таки трохи інакше, не лише для себе, а з прицілом на неукраїнську громаду, яку треба постійно інформувати, що саме 1000-річчя Хрищення було в Києві, столиці України, а не Росії.

З такою ціллю працює Комітет 1000-річчя у малій українській громаді в Бриджпорт, Конн.

Як інформує голова комітету Рома Гайда, комітет поставив собі два найважливіші завдання, а це внутрішньо зблизити до себе малу і розсіяну українську громаду цього міста та околиці, а зовнішньо, щоб цей ювілей був поставлений на широкому публічному **фоні неукраїнського світу.**

На внутрішньому відтинку це вже вдалося зробити, спільним відвідуванням українських церков усіх обрядів. Кожне засідання комітету, в якому беруть участь також усі місцеві українські священики розпочинається „Хвилиною про 1000-річчя", в якій духовники' або коротенько якусь інформацію з історії нашої Церкви, **коли вона була ще тільки одною.**

На зовнішньому відтинку комітет саме тепер переводить на університеті Сейкред Гарт виставку ікон і хрестів України, яку відкривав американський католицький єпископ і президент університету. Оба вони, як і 11 інших почесних членів комітету, є американцями, і це саме висуває ці наші святкування на ширшу арену. Інший доказ того є те, що завдяки одному почесному членові комітету, еспанського походження, що провадить еспанську програму у телевізії, відбулися вже чотири рази півгодинні розмови з представниками українського Комітету святкування 1000-річчя Християнства, в якому вони давали інформації про цей ювілей і насвітлювали історію України. В грудні, каже Р. Гайда, буде ще одна така програма, в якій члени комітету подадуть свої міркування про майбутнє і загальні підсумки святкувань.

Тут ми доходимо у нашій розмові до найважливішого задуму комітету в Бриджпорті, а це великого концерту української релігійної музики у виконанні хору „Музикус Бортнянський" з Торонто під диригентурою

(Закінчення на стор. 3)

ДЕНЬ КОЛЮМБА

З уваги на свято День Колюмба в понеділок, 10-го жовтня ц.р., Головна Канцелярія УНСоюзу і В-во „Свобода" будуть закриті. Наступне число „Свободи" друкуватиметься у вівторок, 11-го жовтня, з датою середи, 12-го жовтня. — Ред.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302.
Svoboda: (201) 434-0237 UNA: (201) 451-2200

Subscription: 1 year — $40.00, 6 months — $22.00, 3 months — $12.00 UNA members 1 year — $15.00. Change of address — $1.00. Make check or money order payable to "Svoboda".

Postmaster: Send address changes to:
"Svoboda", 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Tel.: (201) 434-0237, (201) 434-0807, (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Статті і дописи підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.

Передплата на рік $40.00, на півроку — $22.00, на 3 місяці — $12.00. Для членів УНСоюзу $15.00 річно. За кожну зміну адреси — $1.00. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Естонія — у проводі визвольних рухів в СССР

Із усіх трьох прибалтійських країн — Литви, Латвії й Естонії — ця остання найменша, але так якось склалося, що саме вона проявила найбільшу ініціятиву й відвагу у боротьбі проти совєтського окупанта. Вона, як і названі інші прибалтійські країни, підпали під збройну окупацію Москви в наслідок порозуміння з гітлерівською Німеччиною; ЗСА до нинішнього дня не визнала цієї окупації. Естонські провідники розумні — вони не ставлять зразу руба проблеми свого державництва, а йдуть до цієї цілі обережно, поступово. За авторитетною інформацією аґенства Ассошіейтед Пресс, у столиці Естонії, Таллінi, в минулу неділю відбулася багатотисячна конференція залеґалізована місцевою Компартією (за дозволом від Москви) Народного Фронту, де гостро критиковано московську політику і у висліді численних промов — прийнято низку резолюцій. За кожну з тих резолюції в добі Брежнєва були б арештували і заслали до ҐУЛаґів їхніх авторів.

Численна авдиторія, поставши, зробила овацію одному селянинові, який порівнював працю в колгоспі з панщиною за царату і різко таврував Москву за економічну експлуатацію Естонії. У резолюціях Народного Фронту, який нараховує 60,000 членів із загалу півтора мільйона населення, вимагається анулювання згаданого совєтсько-німецького договору з 1939 року, припинення колонізації Естонії московськими службовиками та повної автономії у справах економіки і культури. Але водночас у тих резолюціях підкреслюється, що Народний Фронт, насправді Естонія, не хоче виступати з Совєтського Союзу і не заперечує примату Комуністичної партії.

Це нагадує початки революції в Україні у 1917 році, де в перших двох Універсалах говорилося про автономію, у третьому про федерацію, а щойно у четвертому про державну незалежність. Цікаво, що на цьому багатотисячному зібранні в Таллінi був присутній також генеральний секретар Компартії Естонії, який не протестував, а тільки після закінчення зібрання заявив журналістам, що деякі резолюції „пішли задалеко”, не поставивши точки над „і”. Естонці перші мали відвагу голосно заговорити про економічну експлуатацію Москвою складових частин СССР.

Вона стосується усіх, між ними в першу чергу другої найбільшої і найчисленнішої „самостійної” Української Соціялістичної „Радянської” Республіки. Коли в Україні люди вмирали з голоду — на Московщині було вбрід харчів. І так діється дотепер. Голоду нема, але є визиск, колонізація і русифікація.

Іван Боднарук

У СВЯТО УПА

Між Першою і Другою світовими війнами боротьбу з наїзниками за визволення України продовжували повстанські, а потім підпільні формації та організації: БУД, УВО, ОУН, СВУ, СУМ, Карпатська Січ. Восени 1942 року прапор одвертої збройної боротьби підняла славна УПА під проводом головного командира Романа Шухевича-Чупринки. Створено революційний уряд України, УГВР і спільний фронт боротьби поневолених Москвою народів. Створення УПА — це новий етап історії української визвольної боротьби. В ньому яскраво виявилася сила духу нашого народу проти переважаючих фізичних і матеріяльних засобів. Це була боротьба за державну незалежність України в найважчих обставинах історії. Розпочалася завзята й найбільш кривава війна двох варварських імперіялізмів за панування над Україною: націонал-соціялістичної Німеччини й комуністичної Росії, замаскованої фірмою СССР.

З великої Національної Революції 1917 року, з визвольних змагань народу 1917-1921 років, з ідей, які поривали Усусусів і членство УВО, а згодом членів ОУН, до бою зродилася в хуртовині Другої світової війни УПА, збройне рам'я нашого народу. Дату постання УПА визначив сам у своєму наказі з 14-го жовтня 1947 року її Головний Командир, який очолював УПА майже сім років і загинув 5-го березня 1950 року. Створилась УПА на терені головно Полісся і Волині з законспірованих бойових самооборонних відділів для боротьби з німецькими окупантами й большевицькими партизанами. Поділялася вона на такі групи: УПА — Північ (Волинь, Полісся, Житомирщина й Київщина), УПА — Захід (Галичина, Буковина, Закарпаття), УПА — Південь (Вінниччина, Кам’янеччина, Басарабія, Одещина) і УПА — Схід (доля останньої від 1944 р. невідома). Відділи УПА формувалися здебільшого з молоді — юнаків і дівчат.

Перший відділ УПА зорганізував на Поліссі в жовтні 1942 року Остап, військовий референт Крайового Проводу ОУН на північно-західніх землях. Осінню того ж року постала й на Волині сотня УПА під командою сотника Довбешки-Коробки. Вони перші заманіфестували перед світом волю рідного народу, реалізуючи гасло М. Гузара-Колодзінського з його „Української воєнної доктрини”: На сході Европи нема колоній ні для кого, а хто їх шукає, той знайде тільки чорну землю на могилу!

Для ведення поліційної служби спровадили німці на Волинь поляків, набирали їх теж із місцевого польського елементу. Вся та польська поліція складалася з елементів запаморочених ненавистю до всього, що українське. Вони виявила себе вірним помічником ґестапа в боротьбі проти українського визвольного руху. А німці й большевики зайняли однозгідне становище у відношенні до українського визвольного руху й до УПА. Вони визнали, що це ворог, якого треба поборювати з усіх сил. Вони подали один одному руки для спільних акцій проти УПА.

Одним із найцікавіших етапів поширення УПА було приєднання для спільної боротьби проти німців і большевиків вояків із різних національних відділів, що існували при німецькій армії і складались із колишніх полонених Червоної армії. Ці вояки репрезентували майже всі поневолені народи СССР. Таким чином УПА, що ніяк не могла порозумітися з деякими українськими групами, знайшла зовсім легко спільну мову ...з представниками інших народів. Напередодні повороту большевицьких окупантів на Волинь існувало при УПА 15 різних національних відділів. Коли повірити большевикам, то за вийнятком одного азербайджанського відділу не зрадив УПА ні один національний відділ.

УПА вела боротьбу на всіх українських землях, а навіть організувала рейди по сусідніх країнах, щоб популяризувати нашу боротьбу серед чужих народів. З 1945 року під большевицькою окупацією УПА перестала оперувати великими з’єднаннями й вести великі бої. В центрі операцій стали політично - пропаґандивні рейди. Зовнішні рейди УПА мали на цілі показати українських вояків поза межами України і скріпити ідею спільного фронту в боротьбі поневолених большевиками народів. Організуючи рейди й виконуючи їх, на своїх і чужих землях, УПА мала конкретні успіхи. Вона звернула увагу вільного світу на визвольну боротьбу українського народу і здобула для неї симпатії у світі. Рейди були основною бойово-пропаґандивною формою дій УПА на протязі її існування. В наслідок виселення всього українського населення з Закерзоння за рішенням ГК УПА прийшло до великих рейдів у Словаччині в другій половині 1947 і в 1948 роках. Кореспондент „Свободи” повідомляв 18-го липня 1947 року з Братислави: „Всі симпатії і добрі бажання місцевого населення є по стороні українського війська. Словаки мають чималу радість, коли очолюваним совєтськими офіцерами чеським відділам попадається від УПА. Якби УПА приймала в свої ряди інші народності, то її загони вмить поповнилися б і словаками, яким імпонує дисципліна, ввічливість, завзяття і відвага українського війська”.

Дня 10-го жовтня 1947 року міністер оборони ЧСР, ген. Свобода, подав

(Закінчення на стор. 3)

Мирослав Борисюк

ГРЕКО-КАТОЛИЦЬКИЙ ЦЕРКОВНИЙ КАЛЕНДАР

Генеральний вікаріят для вірних греко-католицького обряду в Польщі, в редакційній колеґії десяти співробітників, на чолі із о. Теодозієм Тарасом Янковим, як відповідальним редактором, видав у Варшаві, у 1,300 примірниках, календар для своїх вірних, що в цілості присвячений нашому Тисячоліттю Хрищення Руси-України.

У зверненні до вірних, подано такий заклик: Десять століть проминуло, від цієї епохальної події, коли-це наші предки силою Божої благодаті обмили у Дніпровій хвилі гріх первородний, коли просвічені вченням св. Євангелія, почали приносити хвалу Єдиному Господу і під матірним покровом св. Церкви почали жити новим духовним життям.

Ювілейний гомін понесеться всюди, по всіх просторах нашої Батьківщини, долетить в найдальші її відстані, і проникатиме в усі закутини землі, де лиш проживають сини і дочки нашого народу.

Дай Боже, щоб цей радісний Ювілей наповнив нас усіх одною думкою, одним стремлінням, зусиллям єдиним — всі сили віддати у службу християнській та національній ідеї, тій, що лягла в основу знаменного подвигу князя Володимира.

Спробою служити цій благородній ідеї нехай буде ця книжка”.

Відкриває сторінки цього календаря стилеве письмом благословення Папи Івана Павла II, дане із благословенної нагоди Тисячоліття, уділене священикам, монахам, сестрам і всім вірним Греко-Католицької Церкви в Польщі, дане в Римі, у Святому Петрі, дня 12-го листопада р. Б. 1987. Зчерги на 13-ти сторінках слідує календарна частина і Устав, в опрацьованні о. Мелетія Михайла Білинського ЧСВВ, у двох стилях, подаючи внизу золоті цитати визначних святих та світських вселенської Церкви і нашого народу. Вірні знову на 17-ій сторінці складають Святішому Отцеві привітання з нагоди його десятиліття пастирського володіння, а відтак на повній сторінці Молитва Івана Павла II на Марійний Рік, що стала псаломом всіх християн по цілому віруючому світі. Монументальним є фото, що представляє Святішого Отця у церкві ОО. Василіян у Варшаві, коли то він, звиджуючи столицю, несподівано зайшов до монастиря, без попереднього повідомлення, надиво залишених в монастирі сестри Марти, і братів Якинта та Романа, що прекрасно подане у статті на ст. 118-123, разом із другою світлиною п. з. „Дарунок Марії”, пера Марини Мікляшевської-Хиляк. На світлинах видно дві сестри Василію і Лаврентію. Треба додати, що з Папою до каплиці увійшов примас Юзеф Ґлемп, який розповів Папі про цю церкву, що існує від 1784 року. В каплиці Папа підійшов до тетраподу — і, як сказав о. Роман — дві, або три хвилини молився, клячучи.

За змістом можна поділити календар на чотири частини. Найбільшу частину, а з цим найповажнішу займають глибокоумні статті із ділянки теології, історії Церкви, та статті літературного, мистецького, культурного змісту. Започатковує цей уклад о. Чеслава-Станислава Бартника виклад про „Святу Тайну Хрещення”. Відтак обширна стаття, з поданням джерел, автора Степана Забровареного: „Хрещення Київської Русі 988 року”. Зчерги об’ємиста стаття, літературного змісту, автора Степана Козака: „На перехресті писемності та християнства”. Замітна стаття тим, що чесно інформує ролю св. братів Кирила і Методія у визначенні азбуки для наших предків, та їх працю у перекладах літургічних книг на нашу давню мову. Прикрашують її інкунабули з євангелій, та серйозна аналіза самої традиції відносно прийняття християнства, яке стануло на перехрестях двох впливових культур, східньої — візантійської, і західньої — римської. Велике значіння для нашого історика може мати довга на зміст стаття проф. Яґайлонського Університету в Кракові Ришарда Лужного, п. з. „Тисяч років християнської культури на Україні”, де охоплений реґіон Середньо-Східної Европи. Русь-Україна, та її відрубний розвиток у черзі століть, аж до теперішніх часів під ворожими займанщинами”. Для Української Церкви — пише Лужний — настав тепер період особливих випробувань, час, що пригадує перші століття „катакомбного” християнства. Зазнала вона і відчуває надалі болісні наслідки своєї вірности релігії, католицизмові, Римові. Докази цієї вірности дає вона, однак, постійно, інколи героїчно”.

Замітним є нарис о. Теодозія Т. Янкова п. з. „1000 років християнському вихованню”, в якому автор реферує ролю Церкви в нашій початковій літературі, що помітно впливала на думання не тільки володарів, але на спосіб думання, а з тим і світогляду народу. „Ювілей хрещення Руси-України — це також ювілей християнського мистецтва, яке виросло на євангельському вченні” — так зачинає свій репортаж автор Богдан Боберський, який старанно і професійно ілюструє нашу церковну архітектуру п. з. „Сакральна архітектура княжої доби на Україні”, подаючи п’ять знімок наших храмів по Україні.

На спеціяльну увагу заслуговує стаття Мирослава Чеха п. з. „Хрещення Руси в полемічній літературі” (Від Берестейської унії до повстання Б. Хмельницького). „Незаперечним і історичним фактом є, що рік 1596 дав початок двом еклезіяльним одиницям, які оформилися внаслідок берестейського акту, як Уніятська і Православна Церква. Література цього періоду прибрала назву ‘полемічної’, бо вона створила трактати, яких авторами стали найбі-

(Закінчення на стор. 3)

ПРО ЦЕ І ТЕ

Про глядачів і виконавців

У Сеулі закінчилася, XXІУ Олімпіяда, а з тим довгі два тижні, в яких мільйони осіб сиділи довгими годинами приліплені до крісла біля телевізійних апаратів і приглядалися усім спортовим змаганням. Коли виступали у змаганнях „наші”, глядачі денервувалися, викрикували, попивали пиво і заїдалися „пап-корном”.

А коли Олімпіяда закінчилася, американські глядачі, які так пильно і з таким темпераментом слідкували за змаганнями — найшли десятки виправдань, чому тим разом змагуни ЗСА стоять щойно на третьому місці, коли йдеться про кількість медалів. СССР здобув аж 132 медалі, в тому 55 золотих, Східня Німеччина — 102 медалі, в тому 37 золотих, а ЗСА „тільки” 94 медалі, а в тому 36 золотих. Але не зважаючи на всі можливі виправдання, американці не звикли бути позаду і це, що тепер сталося, є темою широкого розгляду спортових аналітиків, а навіть і психологів.

Коли ми читаємо всі ці аналізи, то одна з таких, яка доволі переконливо промовляє до логіки, була сама на тему того, що американці стали тепер нацією глядачів, а не виконавців. Вони радше будуть приглядатися на телевізії змаганням, як брати в них участь, вони радше хвилюються чому „наші” програють, а не вишколюють молодих кадрів спортовців, послідовно, витривало і зі запалом, вони зворушуються, коли почують американський гимн, як доказ перемоги, але не думають про те, що на вишколення спортовців треба фондів і підтримки цілого народу.

Характеристичне, що саме у цих 17-ох днях подавали цілі серії телевізійних програм на тему браку фізичної заправи серед американської дітвори, а рівночасно преса писала широко про вишколювання спортових кадрів у СССР, як також про те, що у совєтській системі кожна виграна на Олімпіяді медаля має свою вартість для змагуна у рублях і так, наприклад, за золоту медалю спортовець дістає 12,000 рублів, за срібну 6,000, а бронзову — 4,000. Коли однак змагун, який мав виграти золоту медалю, здобуде лише бронзову — йому зменшують заплату до 2,000 рублів. Значить, за програну ще й карають!

Усі ці статті, програми та аналізи мають одну поважну причину ствердити, що коли американці не хочуть дальшого пониження в опінії світу — тоді мусять змінити свою систему життя і більше поважно ставитися до фізичної заправи майбутніх поколінь, тобто змінитися із нації глядачів на націю виконавців.

Ця проблема насуває нам мимоволі порівняння із нашою спільнотою. Чи ми тепер не є також лише глядачами на кожному відтинку — а не виконавцями? Зокрема таке питання насувається, коли обсервуємо це покоління української спільноти, яке стоїть тепер в силі віку, а однак більше приглядається нашому життю, як бере в ньому участь. І це торкається не лише ділянки спорту, що у нас тут в діяспорі за 40 років ще не довела ні одної молодої людини до золотих медалів, але також в багатьох інших ділянках.

Як легко, вигідно і незобов’язуюче є сидіти збоку і приглядатися та ще й може критикувати, що мовляв, „треба було так, чи інакше зробити”. Але, що можна буде оглядати в майбутньому, коли вже не буде ніяких виконавців?

О-КА

О. Н.

Становище жінок у СССР

Досі всі жіночі журнали та й інша преса Совєтського Союзу зображували совєтських жінок тільки щасливими й задоволеними, тепер здебільшого продовжують ту ж лінію. І все ж політика гласности зрідка дозволяє публікувати трохи правди про долю жінок.

Привабливий образ Раїси Ґорбачової, маскує той факт, що після переходу влади до рук большевиків, багато совєтських жінок виконує непосильну працю, отримуючи за неї мізерну платню. Ні для кого не є таємницею, яка роля відводиться жінкам в СССР. Вони підмітають вулиці, миють вікна, прокладають залізниці, ремонтують дороги, працюють на будівництві, біля печей цегельних заводів та в каменярнях. Перед моїми очима ще й досі постає картина, бачена в дитинстві на стрижавській каменярні, що біля Вінниці. В мою незрілу душу закрадався незрозумілий страх кожного разу, коли я спостерігала, як одна за одною молодиці й дівчата штовхають перед себе важкі тачки з камінням, а на зустріч їм ідуть інші з порожніми візками. Вигляд у всіх знесилений і пригнічений, а розмовляють тільки про те, зможуть чи ні осилити норму сьогодні. Щось подібне мені доводилося бачити й пізніше на будівництвах, де жінки розвантажували цеглу, цемент, дошки та інші будівельні матеріяли, але тоді це мене вже так не вражало. Мабуть, ста ло звичним.

Тижневик „Новое Время” опублікував статтю Лариси Кузнєцової, котра пише, що „невід’ємною рисою” совєтської дійсности стала звичка покладати важку фізичну працю на плечі жінок. Вона також звертає увагу, що до революції, говорячи про жінок, вживали шанобливе слово „добродійка”, а тепер його замінили на „жінка”, або нерідко „баба”.

Не зважаючи на те, що в СССР існує Комітет совєтських жінок, на ділі ж він є безголосою громадською організацією, котру пильно контролює ЦК КПСС. Совєтська жінка має голос хіба, що тільки на власній кухні. Майже три з половиною мільйони совєтських жінок працюють в антисанітарних умовах, у цехах з високою вібрацією та шумом, переповнених димом і курявою. Одночасно всі вони змушені тягти на своїх плечах надзвичайно складний тягар родинного побуту. Заступниця голови Комітету совєтських жінок Ю. Баруліна пише в газеті „Правда”: „Перебудова мала б полегшити становище жінок, але насправді цього не сталося. Начальство, як і раніше, дивиться на жінку косо”. А Л. Кузнєцова в тижневику „Новоє время” пише, що соціялістична держава створила істот „третьої статті”, які, виконуючи важку фізичну працю, втратили право вважатися жінками. „Коли ми тягамо рейки, ремонтуючи залізницю, то жінками нас не назовеш, — пише Л. Кузнєцова, — а коли ми намагаємося брати участь у справах керівництва, то нас туди не пускають”. Жінки давно зуміли довести, що вони не менш кваліфіковані й надійні у всіх професіях, а часом працюють навіть ліпше, ніж чоловіки, та, не зважаючи на це, їм і досі випадає найневдячніша роля.

Мистці й поети, зображуючи любов, красу, мрію, натхнення, користуються жіночими іменами, але й у горя жіноче обличчя.

Роман Кухар

ДЕ НАСНАЖУВАЛАСЬ НАЦІОНАЛЬНА СВІДОМІСТЬ

Коли задуматись над тим, що саме в юному віці у тридцятих роках найбільше збуджувало та кристалізувало національну свідімість молоді поневоленої батьківщини, то мимохіть насувається невідрадний висновок, що, на жаль, шкільна освіта, за умов контролі окупантів над розвитком і „думами” нашої молодої людини, мала ще найменший вплив на її національне зростання. А повинна б, у системі рідної освіти вільного народу. Та про ні одне, ні друге не було мови. Ворожий затиск позначився подібною мірою на шкільній освіті й державному вихованні у протинародній, штучній концепції московсько-комуністичного касарняного вишколу, як і в обмеженій до польської „рації стану” шовіністичній навчально-освітній політиці провінційної у двадцятому сторіччі країни, що мала претенсії бути великодержавою. Навіть у тогочасному „українському Піємонті”, в Галичині, де національний дух ще міцно коренився в народі, навчання в опанованих державною владою школах, не говорячи вже про чудний гібрид утраквістичного типу шкільництва, не вносило достатньою мірою національні вартості в буття й характер наших учнів нижчих чи середніх шкіл.

Що ж тоді зміцняло і збагачувало свідомість юних душ, спраглих національного виховання, що насправді страждали від постійного принижування нашого народу з боку всевладних займанців, а все ж горіли палким почуттям леліяним у серцях, дарма що опустошеним чужим насиллям, у нез’ясованих собі точно змаганнях до відвоювання національної гідности? Старшому, що лиш на одне десятиліття поколінню молоді у тих знаменних тридцятих роках просвічувала пам’ять визвольного зриву новонародженої нації, що й без активної участи тогочасного доросту була міцним національним збудником. Та в молодших за них вже й тієї свіжої пам’яті, що закликає до продовження чинів батьків, не було. Витворилась натомість у їхніх сприйманнях небезпечна порожнеча між активними, хоч і безуспішними діями з нещодавнього минулого й апатичною дійсністю їх же сучасности. Конче було виповнити цю порожнечу конструктивними національними вартостями. Коли ж ні не рідна школа, ані перебування під чужим знам’ям у державі, що затирала найдрібніші сліди української самобутности, не дали набратись нашій тодішній молоді своєї національної мудрости, то все ж таки вона цілими пригорщами просякала в юний організм із освітньовиховної самодіяльности молоді, як у гуртах „Пласту”, в таборуваннях літніх вакаційних осель, великою мірою з патріотичної атмосфери родинних вогнищ, із читанки рідної літератури, а особливо згодом, в періоді дозрівання, зі сторінок національної преси про політичне положення в краю.

Спільна з дорослими участь у загальногромадських подіях церковного і світського життя — в імпрезах, академіях, концертах, відчитах, театральних виставках, зокрема живо запечатувались у юних душах, гартуючи й формуючи їх на зразок свідомих своєї мети, характерних членів великого народу.

Тут годиться відзначити особливої сили враження і вплив національного виховання на тогочасну молодь у краю, а саме — всенародних походів на стрілецькі могили полеглих національних героїв з леґендарної доби Визвольних змагань, особливо ж на Янівський та Личаківський цвинтарі у Львові, під час Зелених свят. Із цією величною маніфестацією збірного патріотичного пережиття пов’язувались багатогранні емоційно-динамічні чинники національного світовідчуття — історична оновлена пам’ять, усвідомлення громадської сили, надхнення винесене з патріотичних промов і хорового розлунння по місцях слави борців за волю народу, духова співучасть із посиленою тоді діяльністю політичних активістів і в’язнів, особиста присутність у творенні свого власного буття й спільне маршування до світлішої, від тогочасної нестерпної дійсности, мети.

Проте, чи не найміцнішою пружиною у негайному формуванні юнака в дозрілого політично громадянина був німий, але ж незвичайно вимовний приклад поляглих тут борців. Зов рідної крови, проллятої членами попереднього покоління за осягнення національних ідеалів ніколи так глибоко й потужно не діяв, як саме тут, на рідних урочистих місцях, освячених церковним торжеством Богослужбових відправ і збірною, споєною громадською участю земляків, усіх об’єднаних і продиханих одною ідеєю. Коли в житті не подибувалось тієї бажаної національної одности, то тут вона була дуже відчутна, очевидно, якраз перед маєстатом могил.

Ніколи не забути в житті полум’яних проповідей під час Панахид на обидвох цвинтарях, Янівському й Личаківському, з нагоди Зелених Свят — знаменитого промовця, обдарованого прекрасним голосом, о. Леонтія Куницького, провідного крилошанина львівської митрополичої капітули, як і не затерти в пам’яті проспіву „Не пора, не пора...” і надзирань польської поліції за відважними в заборонених відправах Панахид по кутках обидвох кладовищ у честь загинулих сл. п. борців підпілля, — Ольги Басарабої, Дмитра Данилишина й Василя Біласа, на Янівському, або ж Ярослава Любовича, на Личаківському кладовищі. Там же з тієї нагоди молились вірні сини й доньки всієї української нації теж за душі закатованих по тюрмах, застінках, концентраційних таборах і засланнях, чи виголоджуваних большевицькими катами братів і сестер по той бік Збруча, де „навіть молитись ворог не дасть”. **У пропам’ятні дні і мало свідомі наші земляки ставали патріотами рідної землі.**

**ДОРОГІ БАТЬКИ!
ПОСИЛАЙТЕ ВАШИХ ДІТЕЙ
ДО УКРАЇНСЬКИХ ШКІЛ! УКРАЇНА
НЕ МОЖЕ ВТРАЧАТИ СВОЇХ РІДНИХ
ДІТЕЙ! БЕЗ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ,
МОЛИТВИ, КНИЖКИ, ЖУРНАЛУ, МУЗИКИ,
ПІСНІ — НЕ БУДЕ Й УКРАЇНСЬКОЇ
ДИТИНИ.**

У ЮВІЛЕЙНОМУ РОЦІ ТИСЯЧОЛІТТЯ: ПРИРЕЧІМ, ЩО ЗБЕРІГАТИМЕМО І РОЗВИВАТИМЕМО НАШУ КУЛЬТУРНУ СПАДЩИНУ!

ЗВЕРНЕННЯ
КРАЙОВОГО КОМІТЕТУ ТИСЯЧОЛІТТЯ ХРИСТИЯНСТВА В УКРАЇНІ

Крайовий Комітет Тисячоліття Християнства в Україні потребує вашої негайної фінансової підтримки.

Крайовий Комітет не є пов'язаний з іншими комітетами, які може подібно називаються і також збирають пожертви на свої акції у зв'язку із 1000-літтям Християнства України.

Якщо хтось вже склав свою пожертву на місцевий комітет для відзначення цього ювілею, чи на Гарвардський Проект 1000-ліття, Крайовий Комітет з цієї пожертви не буде користати, бо вона вплинула до фондів інших організацій.

Крайовий Комітет Тисячоліття в Україні закінчує всі приготування до триденних крайових святкувань у Вашінгтоні у днях 7-го, 8-го і 9-го жовтня ц. р., та звертається до щедрої української громади з проханням про конечну і скору фінансову підтримку, так своїми пожертвами, як і закупом квитків на всі три концерти.

Крайовий Комітет потребує суму 140.000 дол. Від 1-го жовтня ц. р. вплинула до каси Комітету сума 29,184 дол. Найбільше одержано грошей з продажі квитків на концерти і з продажі жетонів.

Між пожертвами були такі більші суми:

300.00 дол. — Громадський Ювілейний Комітет для Відзначення 1000-ліття Хрищення України у Гемонд — Манстер, Індіяна і околиці.
110.00 дол. — Володимир і Анастазія Петришин, Норт Бронсвік, Н. Дж.
100.00 дол.
А. Андреюк, Іст Гановер, Н. Дж.
Петро і Наталія Буняк, Лівінґстон, Н. Дж.
Галина і Юрій Кисілевські, Кліфтон, Н. Дж.
Ярослав Корчмарик, Ердлей, Па.
Євген і Ксеня Луцькі, Вудсайд, Н. Й.
Микола і Мелянія Ріба, Сиракюзи, Н. Й.
Павло Турула, Чикаго, Ілл.
Степан і Анна Феденко, Воррен, Миш.
Юрій і Аніта Юрчишин, Бостон, Масс.
д-р Стефан Ворох, Мейпелвуд, Н. Дж.

Пожертви збираються через ЗУАДК і вони є звільнені від уподаткування.

Чеки проситься виставляти на: UUARC, Inc. Millennium of Christianity in Ukraine Fund **та висилати на адресу:** 1319 W. Lindley Avenue, Philadelphia, Pa. 19141.

Крайовий Комітет просить всі українські організації та поодиноких громадян допомогти йому у його праці.

Греко-...

(Закінчення зі стор. 2)

льші корифеї нашої інтелектуальної еліти. Триває ця полеміка аж до сьогодні, і годі узнати, чия сторона може взяти верх". Автор цієї наукової довідки, який є об'єктивним автором, закінчує її так: „Все таки і про православних, і про уніятських, і про католицьких полемістів треба сказати, що робили вони сизифову роботу, вічно повторяли ті самі закиди й ті самі докори, бо останні відбивались від противної сторони, як горох відстіни". (У грецькій мітології Сизиф котив камінь на вершок гори, що поставлений на ньому, знову злітав в долину).

Незвичайним, джерельним, а надусе фаховим є есей знаного й тут на нашому терені, що вчив українську мову на Гарвардських Курсах, проф. Володимира Мокрого п. з. „Обрії „Шашкевичівських питань", у якому подає, як мотто, Івана Драча вислів: „На сповідь йдемо до Маркіяна". Це детальне випровадження о. Маркіяна Шашкевича „Русалки Дністрової", що з І. Вагилевичем і Я. Головацьким, як „Руська Трійця", дали початок відродження нашої літератури й мови у Галичині. Проф. В. Мокрий речево дає перегляд релігійного, суспільно-громадського і культурного життя русинів-українців у Галичині у першій половині XIX століття. Есей має 13 друкованих сторінок, і поділяється на поодинокі короткі розділи, що характеризують, життя, переживання, мрії, розчарування, та одержимість поета, що не поступився противникам його ідеї в нічім, демонструючи свою любов, посвяту і вірність своїй вірі та руському народові. Тому „Не дивно кажє автор, — що ширшають обрії тих — свідомих своєї культури, історії, літератури — українців, що сягають по твори письменників. І щось неймовірно прирідного є в тому, що у важливих хвилинах свого життя шанувальники цих поетів ідуть на Личаківський цвинтар, щоб задуматись у тиші тут: „Де сплять під каминим замком, Вогненне джерело — Шашкевич, та огненний вулкан — Франко"...

До літературного жанру належать статті Михайла Лесіва, більш лінгвістичної натури: „церковнослов'янізм в сучасній українській літературній мові", та друга стаття Олександра Гнатюка п. з. „Українські коляди і Святе письмо", що їх створив наш нарід, пов'язуючи свої вірування із Біблією, Книгами Буття, та Євангеліями.

Популярною темою втішається стаття Ярослава Грицьковяна п. з. „Шевченко і Біблія, та друга односторінкова о. Мирослава Шенгди: „Світло зі Сходу", в якій автор подає коментар декретів Ватиканського Синоду „Про Східні Церкви". Останньою статтею, що її зараховуємо до першої частини, є десятисторінкова довідка п. з. „З літопису ювілейних подій", де подано по датам, по століттях історію нашої Церкви, подаючи на кожне століття джерело, або автора, а по 50-літтям, що діялося, заподано у десятках літ, аж до 1987 року. Доповненням цієї статті може бути хроніка Греко-Католицької Церкви в Польщі від 1986 року, від травня по 5-те вересня 1987 року.

Друга частина календаря обіймає інформації про парафії, як в Асуні, на Помор'ю, пера Петра Кургана, та Михайла Козака про парохію у Білому Борі, коло Кошаліна на Відзисканих Землях, яку то парохію створили наші лемки", ...з думкою про нащадків, щоб днесь і в прийдешньому не угавала материнська мова, та не забувався отчий звичай..."

„Третю частину календаря творить поезія, вірші поетів: Т. Шевченко: „Марія", Гр. Чупринка: „Зліт", П. Тичина: „Золотий Гомін", Б. І. Антонич: „Батьківщина", Ліна Костенко: „Тіні незабутих предків", Дмитро Павличко: „Молитва", Іван Драч: „Чорнобильська Мадонна", М. Вінграновський: „Києву", Л. Череватенко: „Кочовики", В. Підпалий: „Поет", О. Лапський: „Вітряк", О. Олесь: „Хрещення Володимира Великого". Всі ці вірші становлять органічну цілість з цим календарем, подаючи вираз величі душі нашого опечаленого народу.

Четверту частину становить Шематизм Греко-Католицького Душпастирства в Польщі за 1987 рік. Управа Церкви кардинал Юзеф кард. Глемп, генеральний вікарій: о. митрат Іван Мартиняк, та о. Йосафат Романик ЧСВВ, генеральний вікарій Познанської, Варшавської, Гнєзненської Митрополії. Південний вікаріят о. Мартиняка нараховує 18 станиць, Вроцлавський деканат — 21 станиць, Північний вікаріят — 20 станиць, Ольштинський деканат — 23 станиці. Слідує реєстр священиків, що померли після 1947 року в числі 44, та ОО. Василіян, в числі дев'яти. Живих священиків в Польщі нараховується 59, а Сестер по чинах, яких є три, що працюють по 26 станицях, як Сестри Служебниці, Василіянки, Йосифітки не подано. Остання сторінка — це вірш Богдана Вістового: „Над водами Дніпра". На фронтовій чорній оправі видніє барельєф Володимира і Ольги з датами, а внутрі є знімки церков, а на останній стороні обкладинки золота монета В. Великого.

Великий...

(Закінчення зі стор. 1)

Мирона Максимова. Цей хор, який в більшості складається з неукраїнців, професійних хористів Елмер Айзнер Сінгерс, має вже свою славу, яку підтвердили їхні три платівки, що здобули велике признання у музичних критиків.

Р. Гайда вияснює нам переконливо причину, чому саме мала українська громада взялася на велике і відважне діло, спровадити таку поважну музичну одиницю. Вона уважає, що власне тому, що їх так мало, треба було підібрати справді щось нового і надзвичайного. Після заслухання багатьох концертів, які вже відбулися з приводу 1000-річчя, вона завважує що не дуже звернено увагу на духовну сторінку нашого ювілею (тут вона пригадує глибокі слова Євгена Сверстюка, виголошені в Києві при тамошніх святкуваннях 1000-річчя Християнства). Тому саме комітет в Бриджпорті рішив зорганізувати концерт, в якому буде перед широкою публікою виведена виключно українська релігійна музика таких композиторів як Бортнянський, Березовський, Дімецький, Яциневич, Ведель та інших.

Питаємося, в який спосіб комітет здобуде публіку на такий концерт. Довідуємося, що і тут наша мала громада взялася професійно за діло. Комітет найняв американського журналіста, який виконує цілу пропагандивну працю в пресі, радіо та телевізії, виготовлено афіші про концерт з яких майже усі, а це 210 штук, вивішені в американських інституціях таких як бібліотеках, університетах в тому 10 департаментів університету Єйл, музичні асоціяції і департаменти та інші. Вже приготовано також програму в англійській мові, а квитки є в розпродажу летючки про концерт в американській агенції Тікетрон та можна їх замовляти телефонічно у Телетрон 1-800-922-2030 в ціні 20, 15 і 10 дол.

Концерт відбудеться в неділю, 23-го жовтня ц.р. о год. 4-ій по полудні у великій концертовій залі Філь гармонії Klein Memorial Auditorium, 910 Fairfield Ave., Bridgeport.

День перед тим, в суботу 22-го жовтня „Музікус Бортнянський" буде концертувати у Гарварському університеті в Бостоні.

Комітет 1000-річчя Християнства в Україні, що так поважно виконує свої обов'язки тут недалеко нашої метрополії, надіється, що крім американської публіки на цей концерт прибуде також багато українців з Коннектикат, Йонкерсу, а то й з Ню Йорку, бо віддаль до Бриджпорту не далека, доїзд автом чи поїздом дуже догідний, а іншої можливости послухати такий виїмковий хор тут тепер не буде.

І. Остафійчук...

(Закінчення зі стор. 1)

У 1980 році у Брні, Чехо-Словаччина, жюрі призначило нашому мистцеві золоту медалю за ілюстрації до літературних творів.

Іван Остафійчук черпає свою тематику з безодні українського фольклору і традиції, „він торкається легенд, щоб скинути з них важкі ризи часу і оповісти їх знову".

Різні серії та цикли його графічних праць, як „Олекса Довбуш", „Гуцульські легенди", „Українські народні пісні" — це шедеври сучасної української графіки.

На відкритті виставки, 28-го жовтня в год. 7:30 вечора, в Астродомі св. Йосафата, буде нагода запізнатися особисто з мистцем.

У свято...

(Закінчення зі стор. 2)

комісії парляменту звіт про рейд. Він сказав, що в боях проти УПА чехо-словацьке військо втратило 125 людей, у тому 39 убитих, 81 ранених і пропавших без вістки.

Щоправда, воякам УПА не вдалося здобути української держави, але завдяки їм Україна не склала зброї. Народ змінив тільки форми способу й тактику боротьби. Та боротьба йде навіть на далеких місцях заслання та в концтаборах смерти. Створення УПА та її нервів боротьба проти двох імперіялістів виконали своє історичне завдання: виявили перед цілим світом незламне прагнення української нації до відновлення своєї суверенної держави. Збройна боротьба УПА проти німецького окупанта завдала смертельного удару впертo ширеній нашими ворогами брехні, нібито справа державної незалежности України є німецькою інтригою. А геройський і безкомпромісовий спротив УПА московському окупантові розкрив Заходові очі на правду, що Москва загарбала Україну. Протинімецька і протимосковська боротьба українського народу під прапорами УПА дала нам великий морально-політичний капітал. Обов'язком нашої політичної еміграції є використати той капітал для того, щоб нам ширити правду про Україну, здобувати симпатії свободолюбних народів і їхню підтримку для визвольних змагань нашого народу.

Дехто з наших людей обезцінює УПА, мовляв, вона була „партійною боївкою" ОУН Ст. Бандери. Але ж УПА постала з народу, боролася за його життєві інтереси й мала підтримку українського народу. Без цієї підтримки вона не могла б була існувати ні одного дня, а не цілі роки в жахливій системі тоталітарної і терористичної совєтської держави. Не можна забувати, що боротьба вояків УПА дала нам змогу бути сьогодні на вільній землі Вашінгтона і проголошувати свої погляди без страху.

Тому воююча Україна вимагає від нас, щоб ми тут, на поселенні гідно репрезентували свій нарід і його визвольну боротьбу перед вільним світом. Працюючи на чужині для здійснення святого гасла й життєвої необхідности українського народу — Української Самостійної Соборної Держави — повинні ми всі в річницю створення УПА гідно вшанувати тих, що віддали Батьківщині все, змагалися до кінця. Вшановуючи їх, маємо нагоду голосно сказати світові правду про Україну. Ми повинні видати монументальну історію УПА, не тільки українською, але й англійською, мовою, проголосити конкурс на добрий літературний твір про УПА та допомогти вдовам і сиротам по вояках УПА. Задемонструймо перед світом, що хоч Москва топче права і святощі нашого народу, намагається зруйнувати не тільки його духовість, але й фізичну субстанцію, то скувати гордої душі народу й загасити його любови до волі вона не зможе. Нашим завданням є переконати вільний світ про те, що доти не буде справедливого миру в світі, доки будь-який нарід на землі буде в неволі. Звернім увагу вільному світові на те передусім, що саме існування останньої і найгіршої колоніяльної імперії, СССР, є постійною загрозою нової світової війни.

У світлу пам'ять д-ра Б. Филипчака

Св. п. д-р Б. Филипчак

Ділимося сумною вісткою з медичною громадою та українським громадянством, що 16-го травня ц.р. несподівано помер св. п. доктор медицини і хірург Борис Антін Филипчак.

Відійшов у вічність один із найкращих лікарів, добрий батько і муж, активний член УЛТПА, НРШ і УІАмерики та щедрий меценат на українські громадські і культурні цілі. Народився він 30-го листопада 1907 року в Самборі, Західня Україна, в родині відомого українського педагога і письменника Івана Филипчака та вчительки Ярослави Мащак.

Маючи 8 років, втратив Борис свою дорогу маму, а вихованням його та трьох братів і сестри зайнялася бабуся по матері, а батько доклав усіх старань, щоб діти одержали академічну освіту.

Молодий Борис закінчив гімназію з відзначення у Самборі в 1925 році, а медичні студії в Ягайлонському університеті у Кракові в 1931 році.

Після відбуття практики в шпиталі св. Лазаря у Кракові, д-р Борис Филипчак був асистентом у хірургічній клініці проф. Гляцеля. У 1940-1942 роках став завідуючим хірургічним відділом лікарні св. Лазаря у Кракові.

В 1942-1944 рр. працював він хірургом в українському шпиталі Народної Лічниці. Тут автор цих рядків мав честь його пізнати, коли відробляв свою практику під час медичних студій. Д-р Филипчак був добрим хірургом та вчителем для нас, молодих медиків.

При кінці Другої світової війни подався він на захід та був заступником примаря в окружному шпиталі в Бад Ішль (Австрія) — від серпня 1944 до 1947 р., а відтак головним лікарем у центральному „Ді Пі шпиталі" в Зальцбурзі.

Після прибуття до ЗСА спочатку працював лікарем у стейті Огайо, в Мерсі госпітал в Толідо, а після нострифікації відчинив приватну практику в Пассейку, Ню Джерзі, користаючись привілеями хірургії у трьох місцевих шпиталях.

Д-р Борис Филипчак почав науково працювати ще в Кракові. Бувши асистентом хірургії, опублікував наукову ровідку, яку видав медичний факультет Ягайлонського університету в 1935 році. Д-р Филипчак був активним членом Українського Лікарського Т-ва і давав наукові доповіді на лікарських сходинах і з'їздах та дописував до „Лікарського Вісника". Був він повноправним членом НТШ та одним з перших членів Українського Інституту Америки в Ню Йорку.

Від 1962 року був „феллов оф Інтернешенел коледж оф сирдженс" та членом інших американських лікарських товариств.

Щодо приватного життя, то д-р Борис Филипчак був вперше одружений у 1939 році зі Софією Кучмерчик, з якою мав одного сина Івана, який нині живе зі своєю родиною в стейті Массачусетс.

В 1977 році він повдовів, а в 1980 одружився вдруге з відомою українською поетесою Іриною Дибко.

Від 1982 року в час своєї пенсії він всецілo, разом з дружиною Іриною зосередив свою увагу над перевиданням творів свого призабутого у світі літератури батька Івана Филипчака. Послідовно оголошував і розшукував твори батька, а після одержання їх перевидав. Таким чином, в короткому часі ожило шість повістей історичного змісту з княжої доби.

Д-р Борис Филипчак брав активну участь у всіх літературних вечорах, присвячених творчості батька, виголошуючи спогади про нього.

Також не менше спричинився до видань шістьох творів дружини Ірини Дибко. Він був для неї надхненням і рушійною силою.

Д-р Борис Филипчак був любителем української літератури і мистецтва та часто ходив на академічні доповіді в НТШ, УВАН та Українській Інститут Америки. Він цікавився долею й переживав за наших незламних дисидентів та ще так недавно відвідав Марка Рубана в домі Н. Світличної та зустрічав Миколу й Раїсу Руденків у Народному Домі.

Ще так недавно приготовляв доповідь про Полюя і приготовлявся до виїзду на лікарський конгрес у Відні, але... рука невмолимої смерти безпощадно спинила всі його добрі пляни в день 16-го травня 1988 року.

Похоронні відправи провів о. Рафаїл Турконяк з церкви св. о. Миколая в Пассейку, а прощальне слово виголосив д-р Євген Гарбарчук. Спомин про покійного доктора сказав д-р Мирослав Бих.

Тіло покійного спочило на цвинтарі св. Андрея в Бавнд Бруку, Ню Джерзі. У світлу пам'ять д-ра Бориса Филипчака його вірна дружина Ірина Дибко-Филипчак переслала 1000 долярів на фонд Медичного архіву і Бібліотеку УЛТПА ім. проф. д-ра В. Плюща, щоб жив д-р Борис у спогадах своїх друзів-лікарів.

Д-р П. Пундій

НЕ ЗВАЖАЮЧИ НА ЗАСТЕРЕЖЕННЯ Адміністрації президента Рональда Регена, зокрема Державного департаменту до поведінки антикомуністичних партизанів в Афганістані у відношенні до відступаючих совєтських військових частин, муджагедини продовжують обстрілювати столицю Кабуль й інші укріплені міста. Свого часу державний секретар ЗСА Джордж Шулц доражджував муджагединам не перешкоджати відступам совєтських військ, бо тоді Совєтський Союз матиме причину сповільнити введення своєї армії з тієї країни. Муджагедини знову ж кажуть, що без тиску зі зовні, без війни, без обстрілів, занадто закріпиться комуністична система в Афганістані з допомогою Москви, яка не скривається із задумом, що вона зацікавлена у вдержані при владі теперішнього комуністичного режиму Наджібулли, чи його наслідника. На думку головного командування партизанських військ, боротьба за повну свободу й незалежність мусить вестися далі, без сповільнення боїх і незважаючи на людські жертви. Очевидно, вони, муджагедини, ставлять не першому місці інтереси Афганістану, а не прагматичну політику Вашінгтону, чи іншої держави.

ПРЕДСТАВНИКИ ПАЛАТИ Репрезентантів і Сенату дійшли вкінці до узгіднення законопроєкту, котрий уможливить закриття біля 12 неужиткових військових баз. Ця справа виявилася такою політично делікатною, що тягнулася від 1977 року. Вразливою ця справа була саме з того, що кожна військова база затрудняє досить велике число приватних працівників з околиць і їхнє закриття це втрата також і місць праці для багатьох осіб.

НОВИЙ ОПИТ ТЕЛЕВІЗІЙНОЇ мережі Ей-Бі-Сі і газети „Вашінгтон Пост" вказує, що віцепрезидент Джордж Буш веде перід у перевиборчій кампанії. Опит опубліковано в середу, 5-го жовтня ц.р.

КОЖНИЙ ВКЛАДАЄ СВОЮ ЧАСТОЧКУ У ВЕЛИКЕ СВЯТО УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ — ТИСЯЧОЛІТТЯ ХРИСТИЯНСЬКОЇ УКРАЇНИ!

У світлу пам'ять мґра Р. Кецали

І знову невтомний косар смерти забрав з-поміж нас людину гарну і добру — мґра Романа Кецала. 31-го серпня цього року замкнулися його очі навіки, а його душа відійшла у вічність, щоб злучитися із своїми рідними та дорогою дружиною Марією, яка померла два роки тому.

Св. п. Р. Кецала

Покійний народився 1-го серпня 1906 року в селі Добрівляни, повіт Бібрка, Західня Україна, в родині Антона і Анни Орихівської, мати якої походила із Шеперовичів, знаної священичої родини в Жидачівському повіті.

Батько Антін Кецала був правним адвокатським конципієнтом та заряджував майном князя Любомирського, до якого належали ліси, став і млин в околиці Ходорова.

В родині Кецалів було шестеро дітей і всі одержали релігійно-патріотичне виховання та вищу освіту. Молодий Роман ходив до клясичної гімназії в Стрию, а в 1926 році закінчив учительську семінарію у Самборі. Після закінчення семінарії одержав працю учителя недалеко Вильна, а відтак був учителем у Педагогічному інституті в Ковелі на Волині.

З вибухом Другої світової війни опинився він у центральній Польщі, де був інтернований німцями та вивезений на захід. Потім там мав нагоду продовжувати студії і наукову працю в Познані.

З приїздом до Ходорова включився в торгівлю і заклав власний склеп-каварню та одружився з учителькою Марією Угорчак.

У 1943 році народився в них перший син Адріян, а вже в наступному році мусіли покинути рідну хату та втікати перед большевиками на Захід. З групою біженців подаються через Карпати, Словаччину, Будапешт до Відня, а при кінці війни приїхали до Ляндеку в Західній Австрії. Там замешкали в Ді Пі таборі, де народився їм другий син Зенко.

У 1950-их роках мґр Роман Кецала прибув з родиною до ЗСА та оселився в Чикаґо, де працював в Американській інженерно-електричній компанії.

Крім своєї заробіткової праці почав він заочні студії в Оттавському університеті, які завершив дипломом маґістра з ділянки славістики (про творчість Івана Франка) під керівництвом проф. д-ра Константина Біди (20-го травня 1969 р.).

Другим його неписаним дипломом було виховання своїх синів, які закінчили курси українознавства в Чикаґо та медичні студії в Еспанії.

Після нострифікації лікарських дипломів відбули вони спеціялізації тут, в Америці, та тепер д-р Адріян займає відповідальний пост директора Радіологічного шведського інституту, а д-р Зенко працює як спеціяліст внутрішніх недуг у Чикаґо.

Оба сини є одружені з українками — професіоналістками та мають вже своїх дітей, яких також виховують в українському дусі.

Мґр Роман Кецала належав до УНСоюзу, СУК „Провидіння", Клюбу емеритів та був членом Літературного фонду ім. Івана Франка, а також був жертвенним на українські цілі.

Похоронні відправи провів о. парох Володимир Климчук і о. Андрій Шаґала, ЧСВВ, із катедри св. о. Миколая. Отець парох сказав гарну і зворушливу проповідь.

Прощальне слово після Панахиди в заведенні Музики мав приятель покійного проф. д-р Володимир Процик, а короткі слова-спомини про покійного під час тризни в українському ресторані „Ґалан" мали проф. Адам Антонович, мґр Степан Скробач, Роман Калимон та брат покійного інж. Євген Кецала з Торонто, а старший син д-р Адріян подякував отцям і приятелям за співчуття та участь у похороні.

Тіло покійного мґра Романа Кецали спочило побіч гробу його дружини Марії на цвинтарі св. о. Миколая.

Павло Пундій

Концерт для відзначення Тисячоліття в Рочестері

Заходом Ювілейного Комітету, очоленого Романом Куцілем, відбувся в Рочестері, Н. Й., в суботу, 1-го жовтня ц.р., в Істман театрі симфонічний концерт, присвячений Тисячоліттю Християнства в Україні з участю диригентів братів Михайла і Павла Длябогів, піяністки Мії Бах й хорів СУМ з Торонто „Діброва" і „Прометей".

В першій частині, якою диригував гість із Швайцарії Павло Длябога, виконано увертюру до опери „Тарас Бульба" Миколи Лисенка, Концерт Ес-дур „Емперор" Бетговена і фінале із симфонічної поеми Франца Ліста „Мазепа".

В увертюрі Лисенка видно виразно його історичну ролю у відродженні української музики. Коли оркестра інтонує народну мелодію „Засвистали козаченьки", український слухач оживає. В такий спосіб, зрозумілою мелодією зосереджується увагу слухачів до дальшого слухання програми. Лисенко був перший, що впровадив народну мелодику в український клясичний жанр музики. Від тоді всі композитори по сьогодні в різній мірі послуговуються цим стилістичним романтичним прийомом.

Подібну ролю відіграв Ліст у відношенні до своєї суспільности, от хоча б славними мадярськими рапсодіями. Як романтик, Ліст рівночасно цікавився українськими народними мелодіями та в той час романтично-містичною леґендою про Мазепу. Постать Мазепи полонила увагу романтиків XIX століття та подібно до фавстівської концепції стала численно уживаною в літературі, малярстві й музиці. Неґативізми царської політики, завершені анатемою, не змогли приглушити в історичній підсвідомості брилянтности інтелекту, особистого чару й володарських прикмет Мазепи, які з мітичною силою перезвучали у творах романтиків наступного століття. Твори Ліста й Лисенка мають всі прикмети змісту й форми пануючого в їх добі романтичного стилю.

„Романтичну" програму концерту урізнороднив Бетговен, король тонів, як він себе називав. Його найславніший й піяністично найскладніший „Емперор" фортепіяновий концерт віртуозно відіграла молода, скромна піяністка Мія Бах, яка виростала в Рочестері і ґрадуювала в тамошній Істман музичній школі. Бетговен дає піяністам широке поле для вияву хисту і вміння. Мія майстерно відтворює контрастні настрої бравурної „імперської" сили, херувимської ніжности флажолетних звуків, мелодійної лірики і здецидованих ритмічних виразів. Не легке це завдання, бо Бетговен ставить максимальні вимоги до піянізму, що Мія бравурно нам зарепрезентувала.

Молодий диригент Павло Длябога дебютував на американському континенті як чутливий музик, з основно виплеканим респектом до музичних традицій. Відтворював стилево Бетговенівську музику, степову стихію Тараса Бульби й леґендарного володаря Мазепу. Музична естетика, академічно контрольована експресія й елеґантність домінують в його стилю диригування.

У другій частині концерту хорами „Діброва" й „Прометей" в супроводі симфонічної оркестри диригував Михайло Длябога. Солістами були Оленка Геймур — сопрано, Адріяна Дикович — альто, Богдан Чаплинський — тенор і бас-баритон Ярема Цісарчук.

Тенор Богдан Чаплинський відспівав улюблену й дуже у нас популярну „Молитву" з опери „Запорожець за Дунаєм" Гулак-Артемовського, яка щирою безпосередністю музичної мови зайняла тривале місце в нашому музичному репертуарі.

Вкінці доходимо до Лисенка, який як композитор великих вокальних творів та найкращий інтерпретатор Шевченкової поезії, музикою кантати „Б'ють пороги" оживив історію України й Козаччини на всі покоління, та кантатою „Радуйся ниво" воскресив візію Шевченка, що „оживуть степи, озера... і простеляться шляхи вольнії... і пустиню опанують веселії села".

Свіжі голоси молодих талановитих солістів доповнювали гармонійно динамічне звучання хорів. Величний характер кантат Лисенка відповідав темпераментові диригента М. Длябоги, який монументальною симфонічно-вокальною музикою довершив програму концерту оптимістичним і надійним „Слава не поляже".

Відвідуючи імпрези присвячені Тисячоліттю приходиться знов повторити ляйтмотив — скільки хисту, таланту й потенційної культурно-творчої динаміки криється у наших молодих музикантів, інструменталістів-вокалістів-диригентів. Ми звикли себе запитувати де є наша молодь? Приходьте, подивіться та послухайте якою хоче бути й якою повинна бути українська молодь; в кожній галузі вибраних професій і в громадській праці активною і творчою.

Ставити в програму концерту великі кантати М. Лисенка поруч творів майстрів світової музики дає можливість запізнати неукраїнське окруження, наприклад, молодих інструменталістів симфонічної оркестри із порівняльно рівновартними українськими композиторами — це позитивне і наскрізь побажане явище.

Молоді українські солісти й виконавці не тільки засвоюють собі знання української музики, але що головніше, включаються емоційно у відчуття своєї української духовости, розуміння історії. Вони переважно уродженці чужини, їм пісня заступить дотик рідної землі.

Недаром висловився один із молодих хористів: „Я щойно зрозумів велич Шевченка, коли почав співати великі кантати до його поезій".

Програма цілого концерту була дуже змістовна історичними та літературними ремінісценціями, чудовою музикою, динамічними й талановитими солістами й новою презентацією молодого нашого диригента із Швайцарії, Павла Длябоги, поруч знаного і любленого філядельфійського торонтонця Михайла Длябоги.

Приготована перекуска в домівці СУМ, привіти й подяки під орудою Іванки Мартинець, відбулись співзвучно із українською гостинністю.

Марта Кравців-Барабаш